

Jättipalsamin torjuntaohje

Vieraslajit kuriin
kummitoiminnalla
Lounais-Suomessa
hanke v. 2010 - 2011

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Jättipalsamin tunnistaminen

Jättipalsami (*Impatiens glandulifera*)

- ✓ Kukinto on pystyssä oleva terttu
- ✓ Kukkien väri vaihtelee tummanpunaisesta valkoiseen

- ✓ Yksivuotinen, meheväärtinen ruoho
- ✓ Jättipalsamiyksilöt 1,5 – 3 metriä korkeita
- ✓ Taimet esiintyvät yleensä tiheinä kasvustoina

Jättipalsamin tunnistus

- ✓ Lehdet suikeita ja tiheästi hammaslaitaisia
- ✓ Jättipalsamin taimetkin on yleensä helppo erottaa kotimaisista kasveista peittävän kasvutapansa perusteella.
- ✓ Taimena kasvi muistuttaa jonkin verran eräitä horsmalajeja, jotka myös esiintyvät samantyyppisillä kasvupaikoilla (esim. amerikanhorsma, vaalea-amerikanhorsma)

Jättipalsami

Jättipalsami kasvaa rehevillä ja kosteilla kasvupaikoilla, kuten jokien ja purojen varsilla, lähteiden reunoilla ja lehdossa. Jättipalsamin kasvu lähtee vauhtiin hyvin aikaisin keväällä ja se syrjäyttää helposti alkuperäisen kasvillisuuden.

Jättipalsamin leviäminen: ”kottikärryillä metsään”

Jättipalsamin taimia tunkiolla

Jättipalsamin leviäminen

Jättipalsamin kukkia ja siemenkodat

- Jättipalsamit leviävät yleensä luontoon puutarhajätteen mukana ja kasvinosien siirtämisen yhteydessä
- Jättipalsami lisääntyy vain siemenistä, mutta ei muodosta maaperään pysyvää siemenpankkia
- Yksi kasvi voi tuottaa jopa 4000 siementä
- Siemenet sinkoutuvat ympäristöön useiden metrien päähän kypsän siemenkodan pokshtaessa auki
- Jättipalsamin siemenet eivät kellu vedessä vaan ne uppoavat pohjaan
- Siemenet kulkeutuvat kuitenkin tulvan ja virtaavan veden mukana uusille alueille

Jättipalsamin torjunta

- Torjuntamenetelmiä ovat kitkentä, niitto tai kemiallinen torjunta

Kitkentä- tai niittotalkoot kannattaa järjestää 2 – 3 kertaa kesässä

Suojavarusteita ei tarvita

Kitkentä ja niitto ovat kohtuullisen kevyttä työtä

Kemiallinen torjunta (esim. glyfosaattipitoiset kasvinsuojeluaineet) on haitaksi vesieliöille ja torjunta-ainetta voi olla vaikea kohdentaa vain jättipalsameihin

Kemiallinen torjunta kannattaa säästää vain todella vaikeisiin kohteisiin, esimerkiksi hankalakulkuiseen maastoon

Kitkeminen

- Kitkeminen on tehokas keino päästä kasveista eroon
- Jättipalsami irtoaa maasta helposti juurineen
- Kitkeminen tulee tehdä ennen ensimmäisten siementen kypsymistä
- Kasvijätettä kitkemisestä tulee paljon
- Kasvijätteen käsittelyyn tulee kiinnittää huomiota
 - Siemenkotia tai kukintoja ei saa jäädä maahan
 - Jättipalsami voi hyvissä olosuhteissa kasvattaa uudet juuret jopa varren palaan

Kitkeminen vai niittäminen?

Kitkeminen on työläämpää, jos jättipalsamit kasvavat korkean kasvillisuuden, kuten nokkosten, ohdakkeiden, järviruo'on tai jättiputkien seassa

Tällöin voidaan

1. kitkeä jättipalsamit varhain keväällä, kun muu kasvillisuus on vielä matalaa
2. tai niittää ennen siementen kypsymistä (mutta sekalaista kasvijätettä tulee paljon)

Niittäminen

- Niittäminen sopii hyvin laajoille esiintymille ja se kannattaa tehdä 2 - 3 kertaa kesän aikana
- Niittäminen tulee tehdä mahdollisimman läheltä maanpintaa
- Nivelen yläpuolelta niitetty kasvi kasvattaa nopeasti uusia varsia, joihin kaikkiin kehittyy runsaasti kukkia
- Niittää voi esimerkiksi siimaleikkurilla tai viikatteella

Kukintojen poistaminen

- Hävitettävää kasvijätettä tulee vähemmän, jos leikkaa vain kukinnot
- Ajankohdan kanssa tulee olla tarkkana: kukintaa ei saa päästää liian pitkälle, sillä kypsät siemenkodat ”poksahtavat ” kosketuksesta
- Leikatut kukinnot tulee hävittää huolellisesti, sillä siemenet voivat kypsyä ilman varttakin
- Kitkettyä tai niitettyä jättipalsamiesiintymää kannattaa seurata koko kesän ajan ja tarvittaessa käydä ainakin poistamassa kukinnot

Kasvijätteen hävittäminen

- Kasvijätettä ei saa jättää kasaan pitkäksi aikaa, sillä kasvit voivat juurtua ja siementää
- Jättipalsamin siemenet voivat kypsyä vielä varren katkaisemisen jälkeenkin
- Paras tapa on kerätä ainakin **kukinnot ehjään** jättesäkkiin tai kuivattaa ja polttaa
- Varret voi kompostoida
- Kitkentätalkoita varten kannattaa varata peräkärri tai lava, johon säkit kasataan ja viedään esimerkiksi polttolaitokselle

Kasvijätteen hävittäminen polttamalla

Jos kasvijätettä on vähän, sen voi myös kasata mustan muovin päälle ja kuivattaa auringossa **Kuiva** kasvimassa voidaan polttaa nuotiossa (haja-asutusalueella), mutta:

1. Polttamisessa tulee ottaa huomioon paloturvallisuus ja savuhaitat ympäristön asukkaille
2. Selvitä etukäteen oman kuntasi määräykset puutarhajätteen polttamisen osalta, sillä ne vaihtelevat kunnittain
3. Selvitä tuleeko paloviranomaiselle tehdä polttamisesta ilmoitus
4. Älä polta nuotiota metsäpalovaroituksen aikana

Joidenkin kuntien alueella vieraslajisiemeniä sisältävän jätteen voi viedä poltettavaksi maksutta

Menestystä torjuntatyöhön!

Lisätietoa jättipalsamista

- www.ymparisto.fi/vieraslajit > jättipalsami
- Jättipalsamiesite
<http://www.ymparisto.fi/download.asp?contentid=119117&lan=fi>
- Markus Seppälä: Jättipalsamin (*Impatiens glandulifera*) ekologia ja torjunta
<http://www.environment.fi/download.asp?contentid=116355&lan=FI>

Lisätietoa vieraslajiprojektista

- www.ymparisto.fi/los/vieraslajit

Olemme myös Facebookissa:

”Vieraslajit kuriin”